

BUSSUM BETROKKEN BIJ NATIONALE DR. HERMAN GORTER-HERDENKING

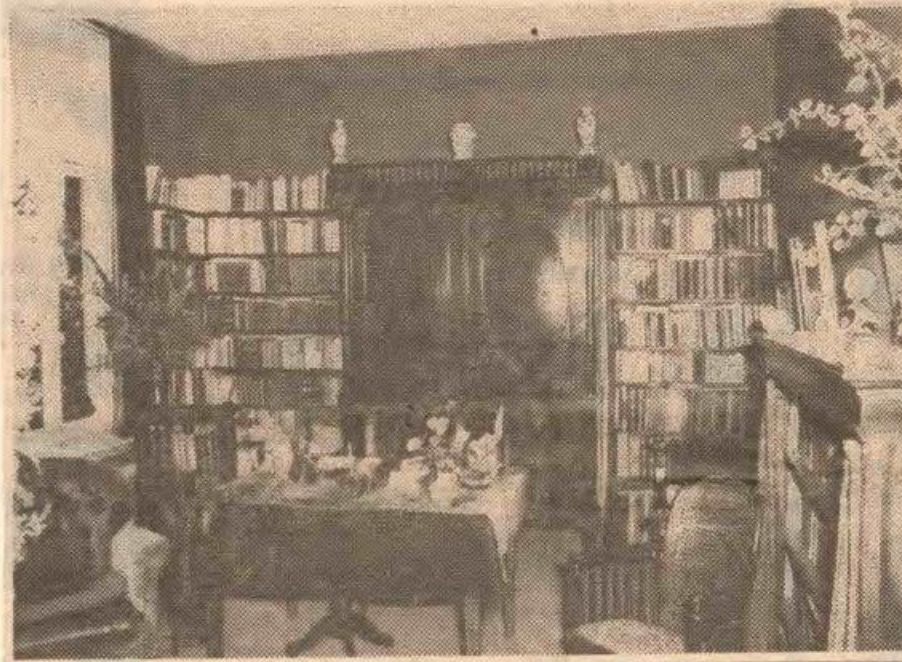
13 nov.

1976-
117

BUSSUM - Bussum zal naast Amsterdam en Wormerveer betrokken zijn bij de Nationale Herdenking van Dr. Herman Gorter bij gelegenheid van zijn 50ste sterfdag op 15 september 1977. Onder voorbehoud dat er de noodzakelijke subsidie voor wordt verleend verschijnt er een bundel met niet minder dan acht essays over Gorter, getiteld „Gorter's Leven”, „Gorter en de Klassieken”, „Gorter en de Tachtigers”, „Gorter en Spinoza”, „Gorter en Henriette Roland Holst-van der Schalk”, „Gorter en Marx”, „Gorter en Troelstra” en ten slotte „Gorter en Lenin”. Tentoonstellingen en herdenkingsavonden komen er in Amsterdam, waar vermoedelijk het Nederlands Letterkundig Museum een expositie inricht in een der grote stedelijke musea, in Wormerveer, waar Gorter op 26 november 1864 is geboren en in Bussum waar hij 34 jaar heeft gewoond in het hoekhuis Nieuwe 's Gravelandseweg/Breedelaan, gebouwd door niemand minder dan de beroemde bouwmeester Berlage.

In Theater 't Spant komt een tentoonstelling van boeken, handschriften en portretten die in het bijzonder betrekking hebben op zijn periode in Bussum, en waarvoor het materiaal in hoofdzaak zal worden aangedragen door Prof. Dr. Garnt Stuiveling. Aan hem heeft mevrouw Jenne Clinge Doorenbos, die tot haar dood in het Gorterhuis heeft gewoond alle auteursrechten gelegateerd van Gorter's werk, hetgeen tot volgend jaar van kracht is, daar de wet dit recht geldig heeft verklaard tot 50 jaar na de dood van een auteur. Alle boeken en meubilair, curiosa, handschriften etc. zijn naar

De werkkamer van Herman Gorter in het huis aan de Nieuwe 's Gravelandseweg in Bussum, die door Jenne Clinge Doorenbos na zijn dood in 1927 onveranderd gelaten werd.

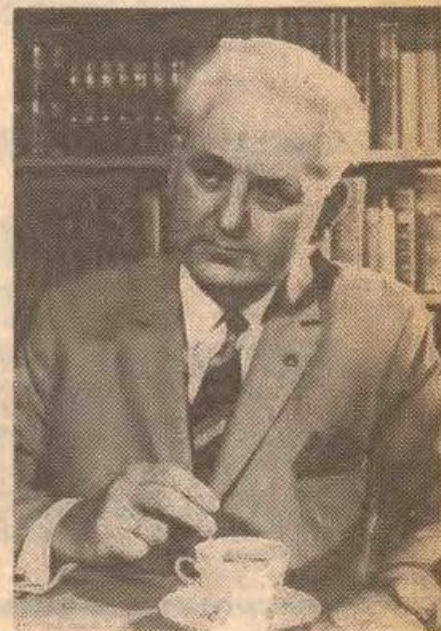
Het woonhuis van Herman Gorter.

In Enschede werd hij in 1913 kandidaat gesteld voor de Tweede Kamer. In 1920 ging hij als verstekeling op een houtboort via de Oostzee naar Moskou om met Lenin te debatteren. De herdenking in Bussum zal voornamelijk literair gericht zijn.

het Letterkundig Museum gegaan, hoewel de boeken nog bij Prof. Dr. Garnt Stuiveling in Hilversum zijn.

Er is zoveel materiaal dat er gemakkelijk drie interessante tentoonstellingen van in te richten zijn. Er komt voorts rond 15 september in 't Spant een literaire avond, waarop Prof. Stuiveling zal spreken en gedichten zullen worden voorgedragen, en bovendien komt er vermoedelijk in samenwerking met de Partij van de Arbeid, afd. Bussum een avond waarop de betekenis van Gorter voor de vroegere S.D.A.P. thans Partij van de Arbeid zal worden belicht, alsmede zijn verhoudingen tot Troelstra, en later toen hij communist geworden was die tot Stalin, die Gorter persoonlijk heeft gekend, maar die hij nimmer heeft vertrouwd, en zijn contacten met Lenin, die hij bewonderde doch trachtte te genezen van zijn dwalingen ten aanzien van de boeren en hun nationalitei-

Prof. Dr. Garnt Stuiveling, Gorterkenner bij uitnemendheid.

ten in het grote Rusland, dat in 1917 twee revoluties heeft gekend, die Gorter heeft beleefd.

Bussum

Toen er onlangs stemmen in de gemeenteraad opgingen om een weg naar Gorter te vernoemen was dat niet de eerste maal. In 1918 vroeg het toenmalige raadslid v.d. Kieft, lid van de „SDAP”, bij gelegenheid van de naamgeving van de nieuwe wijk achter de H. Hartkerk. „Waarom noemt U deze moderne wegen naar zulke oude sokken? Adelheidstraat, Lutgardisstraat, Keizer Ottostraat? Waarom geen Herman Gorterstraat?” Het raadslid Nagtglas Versteeg ging erop in „Welja, waarom geen Bolsjewikstraat?” Herman Gorter had op 17 maart 1899 in Bussum een afdeling van de SDAP gesticht en hij bleef er zeven jaar voorzitter van.

Frank van der Goes, de literator die zich veel in het Gooi bewoog was bij de oprichting betrokken en de nieuwe partij telde twintig leden. In 1903 was ook de bekende architect K.P.C. de Bazel lid van de Partij, maar in 1907 woonde Gorter en zijn vrouw Wies Cnoop Koopmans de vergaderingen niet meer bij. In Wormerveer trachtte de Gorter-stichting zijn geboortehuis op de Monumentenlijst geplaatst te krijgen, met een goed plan voor belendende bouw op het terrein van de melkfabriek naast die woning.

Literaire Produktie

Gorter was doctor in de klassieke talen, en als zodanig leraar in Amsterdam en Amersfoort. Hij trouwde door Wies Cnoop Koopmans in Heemstede een rijke jonge dochter. Het paar vestigde zich op 2 september 1893 in het romantische huis, dat eenzaam in het hakhout aan de Nieuwe 's Gravelandseweg lag. De wettige echtgenote stierf in 1916 in den Haag, maar sinds 1910 onderhield Gorter nauwe relaties met Jenne Clinge Doorenbos, die na de dood van mevrouw Gorter in het „Gorterhuis” in Bussum ging wonen.

Het huis kwam op haar naam, en in 1925 werden ook alle auteursrechten van Gorter's werk aan haar overgedragen. In Bussum ontstonden: School der Poëzie (1897), Verzen (1903), Klein Heldendicht (1906) en de Ie druk van Pan (kleine uitgaaf 1912). Twintig jaar leefde Gorter intensief in Bussum, daarna was hij slechts enkele maanden per jaar in het Dorp met de Groene Spieghele, de rest van de tijd in Bergen.

In Bussum had hij geen leraarsfunctie meer, maar hij gaf les aan leerlingen voor het Staatsexamen. Met Henriette Roland Holst-van der Schalk, die in 's Graveland en Laren heeft gewoond was hij onbezoldigd propagandist voor de oude SDAP, en samen waren zij lid van de Internationale.